

Нікольська Н.В.
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
відділу порівняльної педагогіки
Інституту педагогіки НАПН України
nina777-07@hotmail.com

ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ У КОРДОНАХ ЄС

Мовне розмаїття – це частина ДНК Європи, воно охоплює не тільки офіційні мови держав-членів ЄС, а також регіональні мови і мови меншин, якими століттями говорять у європейських країнах, не кажучи вже про мови, принесені різними хвилями мігрантів. Таким чином, вивчення декількох мов є необхідністю та можливістю для багатьох людей. Спочатку повага до мовного розмаїття вважалася ключовим принципом Європейського Союзу і закріплена у фундаментальному законі – Договорі про Європейський Союз. В освіті цей ключовий принцип лежить в основі розробки політики ЄС, що сприяє викладанню і вивченню іноземних мов. У цьому відношенні висновки засідання Європейської Ради у Барселоні в 2002 році можна розглядати як наріжний камінь багатьох політичних змін на рівні ЄС за останні п'ятнадцять років. У цих Висновках глави держав і урядів ЄС закликали до подальших дій «щодо вдосконалення володіння базовими навичками, зокрема, шляхом вивчення як мінімум двох іноземних мов з раннього віку» і до досягнення показника мовної компетенції (Рада Європейського Союзу). У 2012 році публікація результатів Європейського дослідження мовних компетенцій стала ще однією важливою віхою в європейському співробітництві, що сприяє ефективному вивченню і викладанню іноземних мов. Дослідження ELLiE (Early Language Learning in Europe), опубліковане в 2011 році, дає корисні рекомендації щодо підвищення якості викладання іноземної мови в школах, особливо на рівні початкової школи. Одна з ключових рекомендацій звіту ELLiE полягала в тому, щоб переконатися, що вчителі володіють необхідними навичками іноземної мови та знаннями відповідних методів навчання дітей молодшого віку. Це досягається за рахунок відповідної педагогічної освіти як у початковій освіті, так і в подальшому професійному розвитку.

Початкова педагогічна освіта визначається як період навчання і підготовки, під час якого майбутні вчителі відвідують академічні, предметні курси і проходять професійну підготовку (послідовно або одночасно), щоб отримати необхідні знання і навички. Цей період закінчується, коли майбутні вчителі отримують кваліфікацію. У початковій освіті вчителі-фахівці та / або вчителі-спеціалісти з іноземних мов повинні мати кваліфікацію бакалавра в двох третинах систем освіти. У молодших класах середньої освіти вони повинні мати кваліфікацію бакалавра приблизно в половині систем освіти і на рівні магістра. На рівні загальної середньої освіти ступінь магістра є мінімальним рівнем кваліфікації майже в двох третинах систем освіти. У більшості систем

освіти мінімальний рівень однаковий як для фахівців, так і для вчителів іноземних мов із середнім рівнем підготовки, незалежно від рівня освіти у країні, у якій вони працюють. У 12 країнах обидві групи вчителів іноземної мови потребують як мінімум ступеня магістра для викладання на всіх трьох рівнях освіти (в Чехії, Німеччині, Естонії, Франції, Хорватії, Італії, Португалії, Словенії, Словаччині, Фінляндії, Швеції, Сербії). У чотирьох країнах, у яких немає ні фахівців, ні низько кваліфікованих викладачів іноземних мов, ні викладачів іноземних мов у початкових школах, ступінь магістра також потрібно для двох рівнів середньої освіти (в Ірландії, Люксембурзі, Швейцарії та Ісландії). І навпаки, в 10 інших країнах мінімальний рівень кваліфікації як для фахівців, так і для викладачів іноземних мов із середнім рівнем підготовки становить ступінь бакалавра для всіх трьох рівнів освіти. Така ситуація в Болгарії, Греції, Латвії, Литві, Польщі, Великобританії (Англії), Боснії і Герцеговині, Чорногорії, Туреччині. На Кіпрі, Мальті та в Сполученому Королівстві (Уельс, Північна Ірландія та Шотландія), де немає ні фахівців, ні вчителів іноземної мови з середнім рівнем підготовки, або навчання іноземної мови в початковій школі, ступінь бакалавра також потрібно для двох рівнів середньої освіти. З 2018/19 року вчителі початкових і середніх шкіл на Мальті мають кваліфікацію рівня магістра з 5-річною початковою освітою. Серед восьми систем освіти існують дві різні моделі, в яких мінімальний рівень кваліфікації для вчителів-фахівців з іноземних мов варіюється в залежності від рівня освіти. У трьох з них потрібно ступінь магістра для викладання у середній школі, але не в початковій (в Іспанії, Угорщині та Румунії). В інших п'яти, ступінь магістра потрібно тільки в загальних вищих навчальних закладах середнього рівня (Бельгія (французька і фламандська спільноти), Данія, Нідерланди і Норвегія, Австрія мінімальний необхідний рівень кваліфікації – це ступінь бакалавра початкової освіти та нижче середньої освіти в *Neue Mittelschule* (школи тільки для неповної середньої освіти). У школах другого типу вчителі іноземних мов, які мають кваліфікацію бакалавра, працюють разом із вчителями, які мають кваліфікацію магістра. Для неповної середньої освіти в *Allgemeinbildende Höhere Schule* (тобто академічно орієнтованих школах, які охоплюють як неповну, так і повну загальну середню освіту) і загальну середню освіту, потрібно ступінь магістра. В даний час кваліфікація рівня бакалавра поступово скасовується як для початкової, так і для неповної середньої освіти і згодом має бути повністю скасована, замінена кваліфікацією магістра для всіх рівнів освіти з 2020/21 року. Мінімальна тривалість початкової педагогічної освіти для вчителів-фахівців і вчителів іноземних мов із середнім рівнем підготовки зазвичай становить у цілому чотири або п'ять років. Навчання триває всього 3 роки в чотирьох країнах: у Бельгії, (початкова й неповна середня освіта), Австрії (початкова й неповна середня освіта, за винятком *Allgemeinbildende Höhere Schule*), Польщі (всі три рівні освіти) і Румунії (початкова освіта). А в Ірландії та Італії мінімальна тривалість неповної середньої та загальної середньої освіти становить шість років. У Люксембурзі, де майбутні вчителі неповної і загальної середньої освіти спочатку отримують ступінь магістра за кордоном, а потім проходять дворічний курс професійної

підготовки в країні, мінімальна тривалість навчання становить сім років. У середині країни тривалість початкової педагогічної освіти зазвичай відповідає потребам мінімального рівня кваліфікації. Тривалість навчання більша, коли необхідна ступінь магістра, в порівнянні з тим, коли потрібно тільки ступінь бакалавра. Однак у деяких країнах мінімальна тривалість кваліфікації на рівень магістра може тривати від півроку до одного року, залежно від рівня освіти, на якому будуть працювати майбутні вчителі. У Німеччині та Швеції мінімальна тривалість отримання ступеня магістра більша ніж загальної середньої освіти. В Італії, це на один рік більше для загальної середньої освіти, ніж для початкової освіти.

Отже, вчителів заохочують до продовження освіти і навчання. Зокрема, наданням підтримки вчителям іноземних мов, щоб вони мали можливість проводити більше часу за кордоном, відточуючи свої мовні навички та розширюючи свої знання повсякденного життя і культури країни, мову якої вони викладають.

УДК 37.08

Ноздрова О.П.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»

katenozdrova654@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧІСТЬ У СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА

Професійно-педагогічна культура викладача як спосіб посередництва між особистістю здобувача освіти та культурним досвідом людства є результатом його особистісного, індивідуального, професійного самовизначення в освітньому просторі закладу вищої освіти у процесі вільної, самостійної і відповідальної соціальної діяльності, центром якої виступає інша людина.

Професійно-педагогічна культура – це особистісне утворення, що поєднує в собі педагогічні цінності, якості особистості викладача та знання, вміння, навички, які формуються, реалізуються і вдосконалюються у професійній діяльності [1].

У багатьох психолого-педагогічних дослідженнях педагогічна діяльність розглядається як одна з різновидів творчості. Більш глибоко різні аспекти педагогічної діяльності розглядаються в роботах учених і педагогів В.А. Кан-Калика, Н.В. Кузьміної, В.Ф. Ломова, І.П. Радченко та ін. Педагогічна творчість розглядається авторами як не якась окрема сторона педагогічної праці, а найбільш істотна і необхідна.

В узагальненій формі сутність творчості визначається як діяльність, що породжує якісно щось нове і відрізняється неповторністю, оригінальністю, суспільно-історичною унікальністю. Маючи багато загального з іншими видами творчості, педагогічна творчість має своєрідність.